

Övraby kyrka

55.5030, 13.9519

Redan på 1000-talet berättade en skriftställaren vid namn Adam av Bremen, om det stora antalet kyrkor som då finns i det danska Skåne. Detta i en bok om ärkestiftet Hamburgs kyrkohistoria, dit Danmark hörde.

Men kyrkobyggandet hade då bara precis startat. Under 1100-talet byggdes ännu fler kyrkor, och en av dessa är Övraby kyrka. Eventuellt kan den vara byggd tidigare och räknas i så fall in i gruppen bland landets äldsta kyrkor, även om det är svårt att veta. Kyrkans höga ålder indikeras bland annat av takstolen som saknar så kallad hanbjälke.

Kyrkan har till stor del blytak, vilket är ganska ovanligt för mindre kyrkor på landsbygden, men mer vanligt på större kyrkor såsom Lunds domkyrka och Trefaldighetskyrkan i Kristianstad. Den enda kyrkan på Österlen som idag har blytak i samma utsträckning som Övraby kyrka är Ravlunda kyrka.

På 1400-talet slogs valv, ett vapenhus byggdes i norr, och tornet restes.

1906 genomfördes en restaurering på initiativ av domkyrkoarkitekten i Lund Theodor Wåhlin. Koret fick då platt tak och man byggde bland annat en sakristia.

Samtidigt togs hela den gamla inredningen bort och en ny monterades in, tillverkad i lackerad ek. Även det gamla altaret togs bort och ersattes av det nuvarande.

Delar av den gamla altaruppsatsen som dateras till slutet av 1600-talet finns nu placerad på norra väggen.

Och predikstolen är daterad till 1602.

En del historiker menar att målningarna i kyrkan kom till i mitten av 1100-talet vilket skulle göra dem till några av Nordens äldsta kyrkomålningar.

Dessa målningar var länge överkalkade, men när man i början av 1900-talet restaurerade kyrkan tog man fram målningarna på nytt, något som man senare menade inte var riktigt professionellt utfört.

Även om det skett vissa färgförändringar så är målningarna är mycket välbevarade. Vi kan till och med se något av målarens teknik. På den släta ännu fuktiga putsytan har han ristat in konturerna och sedan lagt på färgerna. Den djupblå bakgrundsfärgen kom från ädelstenen "lapis lazuli" som importerades från Afganistan och var dyrbarare än guld.

Figurernas glador har målaren dragit upp med passare och man kan än idag finna centrumhålen för passarspetsen! Målningarna i Övraby är ett bra exempel på en kalkmålningsteknik som kallas "al fresco", vilket innebär att figurerna är målade på den friska, fuktiga putsytan.

Målningen i absiden har i centrum Majestas Domini – alltså Jesus Kristus som kejsare - omgiven av apostlarnas symboler vid sidorna, apostlarna själva nederst till vänster och helgon nederst till höger.

Under Kristus samt mellan apostlarna och helgonen finns ett litet romanskt fönster. Målningen ramar in av en bård i triumfbågen med medaljonger infällda. Det finns även bårder runt fönstret.

Rester av tidigmedeltida kalkmålningar finns bevarade på vinden ovanför valven.

Läktaren som förmodligen byggdes på 1820-talet, utsmyckades med en läktarbalustrad med ett flertal målningar skapade av en målare som hette Appelgren och kom från Ystad. Denna balustrad tog bort vid renoveringen i början av 1900-talet.

Dopfunten liksom dopljusstaken samt en series pastorum i ek är tillverkade av skulptören Erik Nilsson i Harplinge utanför Halmstad.

På norra väggen sitter ett Carl XIs monogram med året 1689. En påminnelse till den sydsånska församlingen att de efter freden i Roskilde nu var Svenskar.

Orgeln fanns fram till 1960-talet i en kyrka i Malmö, då den flyttades hit.

Den ena av kyrkans två klockor är gjuten i mitten av 1700-talet. Den andra klockan är tillverkad 1908 av K G Bergholtz i Stockholm.

Källor:

Webb: kalkmalningar.blogspot.com

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Kyrkor i Skåne - en kulturhistoria". Siegrun Fernlund 1980. ISBN 91-85330-26-4